

Anteckningar från föreläsning 26 maj 2021

Anhörighetsbehörighet

Anhörighetsbehörighet infaller när den anhörige man vill hjälpa inte längre har beslutsförmåga. Rättigheten att hjälpa till stöds av lag och det krävs ingen fullmakt för detta. Det krävs alltså inget skrivet dokument, men behörigheten går i hierarkisk ordning. Vill man ”hoppa över” något led måste det skrivas fullmakt/fullmakter som tydligt visar detta. Om man är fler på samma ”nivå i hierarkin” som exempelvis syskon, måste alla följa med till ex. banken alternativt att alla syskonen skriver fullmakter till en person.. Viktigt att veta att det handlar om vardagsärenden (exempelvis inte renovering av bostad, aktieförsäljning osv.). Det gäller inte exempelvis renovering av bostad utan snarare löpande kostnader. Ärenden måste skötas på banken och kan inte lösas digitalt, däremot kan man genom anhörighetsbehörighet ansöka om autogiro för att lösa löpande räkningar.

Anhöriga som kan hjälpa till är i tur och ordning:

1. Make/maka eller sambo
2. Barn
3. Barnbarn
4. Föräldrar
5. Syskon
6. Syskonbarn

Dvs, finns maka och barn är det maken som har anhörighetsbehörighet, inte barnen.

Anhörighetsbehörighet kräver personbevis som påvisar släktskapet, det kan krävas flera olika personbevis för att påvisa släktled.

Det finns mer information och [mall för fullmakt på bankföreningens webbsida](#).

Framtidsfullmakt

Framtidsfullmakt ger en utökad möjlighet att hjälpa till. Men det är mycket att tänka på. Det måste tydligt framgå att det är en framtidsfullmakt, till vem man ger rätten att hjälpa till och vad fullmakten ska gälla exempelvis bara bankärenden. När en framtidsfullmakt trätt ikraft (dvs. när personen inte längre är beslutsför) kan man inte rätta den.

Bevittnande är väldigt viktigt, här ställs samma krav som för testamentes bevittning. Vittnen får inte vara jäviga, då är inte fullmakten giltig. Bevittnaren ska se när underskriften skrivs under, men innehållet behöver inte visas. Det måste också framgå att personen är vid sina sinnen fulla bruk. Dagens formkrav måste vara uppfyllda för att det ska gå att använda, en framtidsfullmakt som skrevs för några år sedan kan ha brister i vittnesmeningen.

Det måste framgå

- att det är fråga om en framtidsfullmakt
- vem eller vilka som är fullmaktshavare
- vilka angelägenheter fullmakten omfattar, & ev. övriga villkor
- Fullmaktsgivaren måste vara vid sunt och fullt förstånd vid upprättandet.
- Fullmaktsgivarens underskrift måste bevittnas av två personer på plats som intygar att fullmaktsgivaren var vid sunt förnuft när fullmakten upprättades
- Vittnena får inte ha direkt släktskap med fullmaktsgivaren

Minnesanteckningar

2021-05-28

När börjar framtidsfullmakten att gälla?

Framtidsfullmakten träder i kraft den dag personen har ett varaktigt sinnestillstånd och inte är beslutsför. Vid tillfälliga sjukdomstillstånd gäller inte framtidsfullmakten. Framtidsfullmakten träder inte i kraft om fullmaktsgivaren plötsligt avlider, det krävs att personen har ett varaktigt sinnestillstånd där denne inte är beslutsför. Om det inte börjat användas före dödsfallet, dvs att personen inte kan fatta beslut får inte bero på att den har dött utan den måste ha börjat användas före dödsfallet för att eventuellt kunna använda den även efter att fullmaktsgivaren avlidit.

Vid kroppslig sjukdom kan man teckna en vanlig fullmakt.

Den fysiska framtidsfullmakten ska fullmaktshavaren ha kvar tills den behöver träda i kraft. Den bör förvaras så att fullmaktshavaren kan komma åt den om den behöver användas. Det är endast originalet som kan användas, det går inte att kopiera. Fullmakten i original är det enda beviset som visar att fullmaktshavaren har rätt att använda den. Alla över 18 år bör skriva en framtidsfullmakt. Ett tips är att göra den så enkel som möjligt så att det inte finns någon tvekan om vad som avses med fullmakten. Tänk på att det endast finns ett original av en framtidsfullmakt. Det pågår diskussioner hur den kan utvecklas och förenklas.

- Fri utformning av vad fullmakten täcker
- Framtidsfullmakt ger inte rätt att använda fullmaktsgivarens BankID
- Framtidsfullmakten ska inte lämnas in för förvaring hos banken. (Fullmaktsgivaren eller fullmaktshavaren förvarar fullmakten hos sig.)
- Fullmakten i original måste visas upp när den ska användas.

En vanlig fullmakt

Fullmakt gäller så länge man själv är beslutsförmässig. Den ska vara tydlig och specificerad och visa vem, vad och hur. Vanlig fullmakt fungerar bra exempelvis i dessa tider och när man är beslutsför. Det kan vara en engångsfullmakt eller en fullmakt som kan räcka lite över tid. Den gäller dock INTE om det händer något så att man inte är permanent beslutsför. Tänk på att gemensam fullmakt kan vara problematiskt så fördela arbetsuppgifter redan i fullmakten. Man måste besöka banken fysiskt för att kunna använda en fullmakt. Det kan skickas om det är en bank som bara finns på internet.

Minnesanteckningar

2021-05-28

FRÅGOR:

1. Hur kan anhöriga på bästa sätt hjälpa en strokepatient med afasi och kognitiva svårigheter som kanske kan bli handlingskraftig i framtiden. Det vill säga där Godman inte är aktuellt, patienten har ej förmåga att ge fullmakter och där anhörigbehörigheten begränsar anhörigas rätt att t ex. avsluta avtal med mera och sköta ekonomi över tid.

Svar:

Frågan är omfattande och man behöver utreda det mer noga, men generellt kan man säga att anhörigbehörigheten gäller men är begränsad i vad man får göra. Om man har behov kan man även ha Godman tillfälligt.

2. Hur uppdaterade är bankerna om framtidsfullmakter? Har erfarenheter av att personal saknar kunskap och det blir oerhört svårt för familjen då den ena partnern blir sjuk och alldeles för sjuk för att kunna teckna en framtidsfullmakt och heller inte fått någon information att detta finns som en fortsatt möjlighet. I detta fall blev maken fråntagen all rätt att fortsätta ta hand om ekonomin så det blev tvunget att dottern fick bli god man för sin pappa.

Svar:

Bankpersonal kan självklart också ha lite svårt, möjligheten till framtidsfullmakt har bara funnits under några få år. Banker har heller ingen skyldighet att informera om att det är möjligt att ställa ut framtidsfullmakter. Framtidsfullmakten måste vara upprättad innan man blir för sjuk och har informationen missats blir det förstås ett problem, vi hoppas att vi genom informationstillfällen som detta kan sprida kunskap och information så att detta problem inte dyker upp i framtiden.

3. Varför får man inte använda de digitala tjänster som banken tillhandahåller när man ska sköta de löpande betalningarna. Som anhörig på avstånd kanske man inte kan besöka banken. Vi går ju också mot alltmer digital värld.

Svar:

Digitala tjänster är personliga så en anhörig eller framtidsfullmaktshavare kan aldrig använda den anhöriges digitala tjänster. Varje gång man vill använda sig av anhörigbehörighet eller framtidsfullmakt måste man visa att man är behörig, t ex genom personbevis eller framtidsfullmakten i original. Det står i lagen. Utredningar och arbete pågår så förhoppningsvis kommer det andra möjligheter framöver, men just nu är det fysiska besök som gäller.

Minnesanteckningar

2021-05-28

4. Är det okej att använda synskadad mammas BankID om hon sitter bredvid?

Svar:

NEJ, bankkunden får inte avslöja sin kod för någon annan.

5. Förmodar att man ska ha fullmakt och personen inte har fysisk förmåga att skriva sin namnteckning, hur gör man då?

Svar:

En lösning skulle kunna vara (används dock med försiktighet) ”med handen på pennan”...någon annan skriver min namnteckning och jag har handen på pennan. Detta ska även noteras i dokumentet att underskriften är gjort ”med handen på pennan”. Bankerna vill ofta vara med och se när underskriften görs så att man ser att det bara är skrivförmågan som saknas.

6. Gäller anhörigbehörigheten även för bankdosa?

Svar:

NEJ, du får aldrig använda någon annans dosa, kort eller BankID.

7. Får man hämta ut en säkerhetsdosa åt någon annan?

Svar:

NEJ detta är en personlig id-handling därför får ingen annan hämta ut den. Man får heller inte använda någon annans mobila bankID eller kort. Dosa, kort och bankID är personliga! Jämför med att använda någon annans pass eller körkort för egen räkning.

8. Kan jag ge tillstånd för att låta någon annan logga in på mina konton med deras egen dosa?

Svar:

Via en fullmakt (dock ej framtidsfullmakt eftersom det kräver uppvisande av originalhandling varje tillfälle) kan man i vissa fall få dispositionsrätt för att använda sin egen dosa/bankID för att logga in på annans konto. På så sätt syns vad den personen gjort på ditt konto och det är lätt att följa genom att den loggat in ”som sig själv”. Observera att den personen endast får göra ärenden som gäller dig. Möjligheten kan variera mellan banker.

Minnesanteckningar

2021-05-28

9. Fortsättning på tidigare fråga. Gäller dispositionsrätten till ett konto även när personen inte längre är förmögen att fatta beslut?

Svar:

Nej dispositionsrätten är en begränsad fullmakt och slutar gälla då.

10. Ett gemensamt konto, vad gäller då om något händer om någon blir beslutsförmögen.

Svar:

Den som då blir kvar får fortsätta använda och men man kan behöva visa vad man gjort på kontot för anhöriga eller i framtiden för dödsbodelägare.